

LAD. OGOREK:

Ujedne ptice.

Le vprašajte kuretnino, kdo ji je največji sovražnik? Precej zapleheče

Planinska orla.

vsa plašna in ti s strahom imenuje kragulja, ki je dostikrat tako predrzen, da odnese kokoš z dvorišča takorekoč gospodinji izpred nosu.

Vsako ujedno ptico (ujedo) takoj lahko spoznaš na prvi pogled. Vsaka ima na korenu z voščeno kožo prevlečen, močan kljun, ki je na koncu kljukasto zakrivljen. Razodevajo jo tudi prsti, ki imajo po štiri velike, zakrivljene kremplje. Ti so neusmiljeno orožje močnim in tršatim nogam.

Ujede delimo v dva glavna razpredelka: v podnevne in v ponočne ujede.

Prve imajo na stran obrnjene oči, gosto perje ter močne in trdne perutnice. Z drznimi krili bliskoma merijo zrak in iščejo z bistrimi očmi svoj plen. Gnezda si stavijo na skalnatem gorovju ali na visokih drevesih in jih grade iz trave, slame in suhljadi.

Semkaj štejemo kragulje, sokole, orle, skobce, kanje, jastrebe in brkate sére. Naše podobne nam kažejo dva planinska orla, ribjega orla in brkatega séra. O tem poslednjem piše Erjavc: „Brkatí sér sodi k največjim ujedam. Stanuje na Pirenejih in Alpah, na sardinskih in grških gorah, pa tudi po azijskih in severo-afriških planinah. V Alpah je strah in groza srnam, kozam, ovcam, gozdnim kuram, lisicam, zajcem in drugim

takim živalim, ki plane nanje z viška. Večje živali in tudi človeka izkuša pahniti v prepad. V Švici se je tudi dogodilo, da je odnesel otroka.“

Ponočne ujede imajo v nasprotju s podnevnimi ujedami velike, naprej obrnjene oči, jako tenak sluh in mehko perje z lahкими letalnimi peresi, da jih ni čuti, ko si ponoči iščejo plena. Take ujede so sove (velika uharica in pegasta sova).

Vse ujede se hranijo z mesom drugih živali, ki si jih same uplenijo. Žro tudi mrhovino. Njih večina je škodljiva, kanje in male sove pa so koristne, ker uničujejo miši.

VICTORIEN AURY — FRAN JORDAN:

Pepelčica.

ivela sta nekdanj mož in žena, ki sta imela dve hčeri. Starejša je bila lepša kakor mlajša. Mati je ljubila samo prvo. Vsako jutro je poslala mlajšo hčer na polje race past, kjer je vsakokrat spredla funt prediva. Ostali čas je sedela mlada deklica na ognjišču v kotu, in zato so jo imenovali pepelčico.

Ko žene neko jutro — kakor navadno — svoje race na pašo, pride k mlaki in jim začne peti, da bi jih vzpodbudila iti v vodo:

Gra, gra, gra, igračice,
preljube race, račice!
Po vodi mirni plavajte,
po svoje se zabavajte.

Komaj je nehala peti, se ji prikaže majhna starka.

„Kaj delaš tu?“ vpraša Pepelčico.

„Poslali so me past race in prest ta funt prediva,“ odgovori mlada deklica.

„In kdo te je poslal?“

„Moja mati.“

„Ali pošlje kdaj tvojo sestro race past?“

„Ne, nikoli.“

„Res ne? No, tedaj dobro, dragi moj otrok, hočem ti nakloniti darilo,“ nadaljuje stara žena. „Vzemi ta glavnik in počesi si lase.“

Pepelčica stori, kar je starka ukazala. Počese si lase, ki so bili jako lepi, in iz njih je padlo obilo zrnja, ki so ga race s slastjo pozobale. Ko so zobale po svoji želji, si začne Pepelčica česati glavo po drugi strani, pa tedaj to ni bilo več zrnje, kar je padalo iz las, ampak mnogo biserov, demantov in drugih dragih kamenov. Vselej, kadar je potegnila z glavnikom po laseh, ji je padlo kaj novega pred noge.